

Saksliste for SRY- møte 7 04. desember 2014

Sted: Clarion Hotel Royal Christiania, Biskop Gunnerusgt.3 0106 Oslo
Møteramme: kl. 12:30-16:00

Lunsj 11.45 – 12.30

1. Godkjenning av dagsorden

2. Godkjenning av referat fra møtet 29.10.2014

3. Vedtakssaker

SRY-sak 23-07-2014 Lærling klausul i offentlige anbud
SRY-sak 24-07-2014 Godkjenning av utenlandsk fagutdanning
SRY-sak 25-07-2014 Høring – Endringer i privatskoleloven

4. Diskusjonssaker

- Statens rolle i arbeidet med flere lære plasser
- Fram i lyset- En kartlegging av kompetansen til yrkesfaglærere fra NTNU/ HiOA

5. Dagsorden for neste SRY-møte

6. Evaluering av møtet

Referat fra SRY-møte 6 – 2014

Dato: 29.10.2014
Sted: Utdanningsforbundet, Oslo

Tilstede: SRY

Rolf Jørn Karlsen, LO
Carl E. Rønneberg, NHO
Roy Venge Tollefsen, KS
Mette Henriksen Aas, LO
Tor- Arne Solbakken, LO
Christine Meling/ Dagfinn Hertzberg, KD*
Ragnhild Lied, Utdanningsforbundet
Kristian Ilner, NHO
Benjamin Myrstad, EO
Turid Semb, KMD
Anne Eggen Lervik, Virke
Kari Hoff Okstad, Spekter
Bente Søgaard, YS

Observatør

Siv Andersen, SIU

Utdanningsdirektoratet

Karl Gunnar Kristiansen
Aina Helen Bredesen

Forfall:

Margaret Westgaard, KS
Yngve Schrøder Tufteland, NFD
Randi Marie Holtungen, NFD
Inger Lise Blyverket, Virke
Jorunn Teigen Leegaard, KS
Siri Halsan, KS

*Christine Meling deltok til Kl. 13.00. Deretter deltok Dagfinn Hertzberg

1. Godkjenning av dagsordenen

Vedtak:

Dagsordenen godkjent.

2. Godkjenning av referat fra møtet 10.9.2014

Vedtak:

Referatet ble godkjent uten merknader.

3. Vedtakssaker

Sak 15.06.14 Tiltak for å bedre funksjonshemmedes mulighet for læreplass – Rådet for likeverdig utdanning (URLU)

URLU tok 13.2.2014 initiativ overfor SRY om å se på forhold knyttet til frafall og mangelfull tilrettelegging i fag- og yrkesopplæringen for elever med nedsatt funksjonsevne og kronisk syke. SRY var i sitt svar positive til å bidra til at flere elever med nedsatt funksjonsevne og kronisk syke tas inn som lærlinger og lære kandidater i yrkesfaglige utdanningsprogram, men mente det måtte gjøres et forarbeid før saken kunne behandles videre.

Leder i URLU, Inger Andersen Kise, orienterte på møtet om funksjonshemmedes mulighet for læreplass og utfordringer knyttet til tema.

SRY mener det er en utfordring at bedrifter som søker Utdanningsdirektoratets tilskuddsordning for lærlinger med nedsatt funksjonsevne ikke vet om de får tilskudd før de tegner lærekontrakten. Søknadsprosedyrene bør derfor vurderes. Videre mener SRY at det er behov for gjennomgang av støtteordningene som finnes, og hvordan de fungerer.

Vedtak:

- SRY konstaterer at det gjennom NAV-systemet og utdanningsmyndighetenes støtteordninger finnes mange ulike tiltak som støtter opp om at elever og lærlinger med nedsatt funksjonsevne og kronisk syke kan gjennomføre utdanning.
- SRY anbefaler at det settes ned en arbeidsgruppe med medlemmer fra URLU og SRY som har som mandat å lage en oversikt over, og vurdere, de tilskudd en bedrift kan søke for å ta inn lærlinger med funksjonshemminger.
- SRY anbefaler at Utdanningsdirektoratet sammen med partene i arbeidslivet profilerer og markedsfører støtteordningene og tiltakene. Dette for at skoler og lærebedrifter skal bli bedre kjent med ordningene.

Sak 16.06.14 Forslag til nye medlemmer i Mesterbrevnemnda 2015 – 2018

Nærings- og fiskeridepartementet har i brev datert 19.8.2014 bedt SRY om å foreslå 2 medlemmer og 2 varamedlemmer til Mesterbrevnemnda. Representantene skal komme fra henholdsvis arbeidstaker- og arbeidsgiversiden, og representere fag underlagt mesterbrevordningen.

Forslag fra LO

LO foreslår at arbeidstagerorganisasjonenes medlemmer i Mesterbrevnemnda foreslått av SRY reoppnevnes. Dette med bakgrunn i ønske om kontinuitet i en kommende periode og ønske om å avslutte en del pågående arbeider.

Jens Petter Hagen – medlem (SRY – LO)

Janne Ottersen Fraas – varamedlem (SRY – LO)

Forslag fra Utdanningsforbundet

Utdanningsforbundet har flere medlemmer som har bred bakgrunn fra fagopplæring, og som har mesterbrev i faget. Medlemmene har solid praksis fra yrker som mestere.

Utdanningsforbundet foreslår følgende medlemmer til nemnda:

1. Øivind Engh- medlem (SRY – Utdanningsforbundet) fagbrev og mesterbrev i møbelsnekkerfaget. Tidligere medlem i faglig råde for design og håndverk, nå varamedlem i samme råd.
2. Ingeborg Bøe- varamedlem (SRY – Utdanningsforbundet) Færder vgs. Ingeborg Bøe har mesterbrev i malerfaget.

Forslag fra YS

YS er kjent med at Mesterbrevnemnda i inneværende periode har startet et arbeid der de skal fokusere på de nyere mesterbrevutdanningene. Når de nyere mesterbrevutdanningene skal være et satsningsområde, mener YS det vil være en styrking av nemnda å få inn en representant for de nyere fagene. YS foreslår derfor leder i Kost- og ernæringsforbundet, Arnt Steffensen, som nytt medlem i Mesterbrevnemnda for perioden 2015-2018. Steffensen har fagbakgrunn som institusjonskokk.

Forslag fra NHO

NHO foreslår at arbeidsgiverorganisasjonenes representanter i Mesterbrevnemnda foreslått av SRY reoppnevnes:

Lise Ramsøy – medlem (SRY – NHO)

Jan Erik Feness – varamedlem (SRY – NHO)

Vedtak:

Lise Ramsøy – medlem (SRY – NHO) enstemmig valgt

Jan Erik Feness – varamedlem (SRY – NHO) enstemmig valgt

Jens P. Hagen – medlem (SRY–LO) 6 stemmer mot Øivind Engh (SRY-Utdanningsf.) 4 stemmer

Janne O. Fraas – varamedlem (SRY – LO) 7 stemmer mot Arnt Steffensen (SRY-YS) 3 stemmer

SRY anbefaler at Nærings- og fiskeridepartementet vurderer en lovendring i Mesterbrevloven slik at alle forespørsler om kandidater til Mesterbrevnemnda går direkte til partene i arbeidslivet ved neste oppnevning.

Sak 17.06.14 Roller og forventinger til SRYs arbeid

Leder i SRY har avholdt møter med hver av organisasjonene som er representert i SRY. Målet med initiativet har vært å skape et sterkt og slagkraftig SRY.

Leder presenterte en oppsummering av møtene med organisasjonene:

- Ledelsen i SRY har ansvar for å drive frem aktivitetene i SRY og lage tydeligere forslag til vedtak
- Aktiviteten i SRY er avhengig av menneskelige ressurser og vilje hos organisasjonene
- Sekretariatet gjør en god jobb, viktig skille mellom sekretariatet og Udir
- SRY må bli flinkere til selv å sette den politiske dagsorden.
- Organisasjonenes og departementenes rolle og representasjon må drøftes

SRY mener det er viktig at organisasjonene og departementenes rolle og representasjon i SRY avklares. Noen av organisasjonene representeres i dag med ledelsen, mens andre representeres på et lavere nivå. Departementenes rolle i SRY er uklar og må avklares. SRY er et overordnet politisk rådgivende organ, og saker som behandles må være av en overordnet karakter.

SRY er enige om at organisasjonene må prioritere arbeidet i SRY. Videre må de råd som SRY gir i større grad tydeliggjøres og spisses. SRY bør ha en vedtaksform som synliggjør mindretall og flertall i rådet.

Vedtak

Diskusjonen tas til orientering. Leder og nestleder følger opp innspillene.

Sak 18.06.14 SRY møter og fellesmøter 2015

Sekretariatet for SRY presenterte møteplan for SRY-møtene og for fellesmøtene mellom SRY og ledere og nesteledere av faglige råd for 2015. Med bakgrunn i varslede kutt på utenlands studiereiser for SRY og faglige råd, avventer SRY videre planlegging av utenlands studiereise for 2015. Følgende møtedatoer ble foreslått:

Møteplan SRY og fellesmøter 2015				
Dag	Dato	Tid	Møte	Sted
Torsdag	22.01.2015	Kl. 10-15	SRYs fellesmøte for leder og nestleder av faglige råd og SRY	
Onsdag	28.01.2015	Kl. 10-15	SRY-møte	
Torsdag	05.03.2015	Kl. 10-15	SRY-møte	
Torsdag	26.03.2015	Kl. 10-15	SRYs fellesmøte for leder og nestleder av faglige råd og SRY	
Torsdag	27.08.2015	Kl. 10-15	SRYs fellesmøte for leder og nestleder av faglige råd og SRY	
Torsdag	10.09.2015	Kl. 10-15	SRY-møte	
Torsdag	29.10.2015	Kl. 10-15	SRY-møte	
Torsdag	03.12.2015	Kl. 10-15	SRYs møte med statsråden og ledere og nestledere av faglige råd SRYs julemiddag med statsråden og ledere og nestledere av faglige råd	

Vedtak

Møteplanen ble vedtatt.

Sak 19.06.14 SRYs arbeidsgruppe om rådgivning og karrierer veiledning

SRY nedsatte høsten 2013 en arbeidsgruppe for rådgivning og karriereveiledning. Arbeidsgruppa presenterte resultatet av arbeidet for SRY gjennom en innledning fra Kari Hoff Okstad og notatet «Livslang rådgiving/karriereveiledning for alle». Notatet inneholder både en beskrivelse av dagens situasjon og utfordringer, og anbefalinger til tiltak for å forbedre rådgivingen/karriereveiledningen. Gruppa har valgt å holde anbefalingene på et overordnet nivå, hvor hovedforslaget er at det utarbeides en nasjonal strategi for livslang rådgiving/ karriereveiledning.

Videre gis det anbefalinger om hva som må vurderes som en del av dette arbeidet:

Arbeidsgruppa anbefaler at det utarbeides en nasjonal strategisk plan for rådgiving/ karriereveiledning. Arbeidsgruppa erkjenner at dette er et stort arbeid som omfatter flere aktører. Arbeidet må som et minimum omfatte følgende tematiske områder:

- *Alle må få rett på rådgiving/karriereveiledning. Det bør utredes hvordan lærlinger og voksne kan gis rett til rådgiving/ karriereveiledning.*
- *Arbeidet må omfatte utvikling av felles forståelse og begreper av hva rådgiving/ karriereveiledning er og betydningen av det.*
- *En nasjonal strategisk plan må legge til rette for en forståelse av rådgiving/ karriereveiledning som å legge til rette for læring av karrierehåndteringsferdigheter. Arbeidet kan omfatte utviklingen av et felles rammeverk med læringsutbyttebeskrivelser.*
- *Arbeidet må omfatte en vurdering av dagens organisering nasjonalt, regionalt og lokalt og eventuelt et forslag til en endring mot en økonomisk bærekraftig, helhetlig og langsiktig organisering som sikrer en klar rolle og ansvarsfordeling mellom ulike aktører. Strukturen må sikre god kommunikasjon mellom arbeidslivet og rådgiving/karriereveiledningstjenesten.*
- *Arbeidet må omfatte en vurdering av behovet for kompetanse og hvilke kompetansekrav som bør settes til de ulike aktørene gitt roller og ansvar. Formelle kompetansekrav til personer som jobber direkte med rådgiving/karriereveiledning bør*

vurderes.

- *Arbeidet må omfatte en vurdering av nasjonal styring av ressurser og at ressursene er i overenstemmelse med oppgavene som skal løses.»*

SRY er svært fornøyd med arbeidsgruppas arbeid. Spesielt er rådet fornøyd med at rapporten har et internasjonalt blikk selv om dette begrenser seg til to land. SRY konstaterer at problemstillingene som drøftes i rapporten i stor grad er sammenfallende med de problemstillingene som ble drøftet i NOU 2008: 18 *Fagopplæring for fremtida*. I lys av dagens frafall i videregående opplæring forventer SRY at Kunnskapsdepartementet nå følger opp med en solid satsning på rådgivning og karriereveiledning.

Vedtak

SRY slutter seg til arbeidsgruppas rapport og anbefalinger om Livslang rådgivning/karriereveiledning for alle.

1. SRY ber Kunnskapsdepartementet utarbeide en nasjonal strategi for livslang rådgivning/karriereveiledning som inkluderer den skolebaserte rådgivningstjenesten. Strategien må utarbeides sammen med relevante departement og partene i arbeidslivet. Som et minimum må strategien omfatte de tematiske områder i kapittel 4 «Livslang rådgivning/karriereveiledning for alle».
2. SRY ber om at Kunnskapsdepartementet umiddelbart gi lærlinger en juridisk rett til rådgivning/ karriereveiledning.
3. SRY ber KD sette i gang et arbeid med mål å gi voksne rett og tilgang til rådgivning/ karriereveiledning.

Sak 20.06.14 Beredskapsgruppa – konsekvenser av arbeidsinnvandring i byggebransjen og vurdering av lærlings situasjonen høsten 2014

Leder i SRYs beredskapsgruppe for oppfølging og vurdering av læreplass situasjonen, Jørgen Leegaard, orienterte om gruppas vurdering av tilgang på læreplasser. Med utgangspunkt i formidlingstallene og kjennskap til lærlings situasjonen gjennom tilbakemeldinger fra organisasjonene og de faglige rådene mener gruppa at situasjonen ikke er kritisk. Gruppa mener allikevel det må arbeides videre med tiltak som kan forebygge nedgang i antallet læreplasser, og tiltak som kan settes i verk i en krisesituasjon.

Dagens lærlingordning baserer seg på bedriftenes rekrutteringsbehov, økonomi, tradisjoner og samfunnsansvar. Gruppa mener de internasjonale endringene kan utvikle seg til en krise som blant annet vil kunne ramme særlig inntaket av lærlinger. Erfaringer fra finanskrisen i 2008 viste at detaljhandelen og byggenæringen blir rammet først. Deretter rammes suksessivt andre næringer. Etter krisen har veksten i Norge vært god, sysselsettingen har økt og ledigheten har vært lav. Ved inngangen til 2014 ser bildet noe mer bekymringsfullt ut. Veksten avtar, arbeidsinnvandringen er fortsatt høy, samtidig som ledigheten øker i for eksempel bygg og anlegg.

SRY viser til Samfunnskontrakten for flere læreplasser der ett av tiltakene partene er enige om er å innskjerpe bruk av lærlingklausuler ved offentlige innkjøp. SRY ønsker dette temaet på dagsordenen til neste SRY møte.

Vedtak:

1. SRY mener det er grunn til å følge utviklingen i læreplass situasjonen nøye selv om situasjonen for søkere til læreplass ikke ser ut til å utvikle seg til å bli kritisk utover høsten 2014. SRY bygger sine vurderinger på formidlingstall, beredskapsgruppas kontakt med sine organisasjoner, og rapporter fra de faglige rådene. Det er mangel på læreplasser i en del fag, men situasjonen ser ikke ut til å bli vesentlig endret i forhold til høsten 2013.

SAMARBEIDSRÅDET FOR YRKESOPPLÆRING

Schweigaards gate 15 B, Postboks 9359 Grønland, 0135 Oslo, telefon: +47 23 30 12 00

e-post: post@utdanningsdirektoratet.no, internett <http://www.udir.no/Spesielt-for/Fag-og-yrkesopplaring/Faglige-rad/>

2. SRY viser til situasjonen i byggebransjen, og mener flere forhold kan true inntaket av lærlinger framover. Eks arbeidsinnvandring, den demografiske utviklingen, det norske regelverk når det gjelder anskaffelser og anbud, EUs arbeid for fri flyt av arbeidskraft og innleie av arbeidskraft som forretningsmodell.
3. SRY støtter beredskapsgruppas forslag om å arbeide videre med tiltak som kan forebygge nedgang i antallet lære plasser, og tiltak som kan settes i verk i en krisesituasjon. Det bør lages en plan A som omfatter tiltak som kan utvikles i fylkeskommunene, blant partene, i Utdanningsdirektoratet og Kunnskapsdepartementet. Det bør også utvikles en plan B som involverer flere departementer og politisk ledelse på nasjonalt nivå. Dette kan f.eks. være utforming av krisepakker, jf. tiltakene som ble iverksatt 2008-2010.
4. SRY ber beredskapsgruppa legge fram planer i samsvar med pkt. 2 og 3 i vedtaket i et senere møte.

Sak 22.06.14 Yrkesopplæringsnemndas rolle og ansvar

Som et ledd i arbeidet med å utvikle kvaliteten i fag- og yrkesopplæringen, ønsker SRY å se nærmere på yrkesopplæringsnemndenes rolle og ansvarsområde. I den forbindelse har SRY bedt sekretariatet om å skrive et notat om lovendringen som fant sted i 2006/2007 og effektene av endringen, i den grad de er dokumentert. SRY etterspør særlig informasjon om i hvilken grad Yrkesopplæringsnemndene ivaretar de lovpålagte oppgavene de har. Utdanningsdirektoratet presenterte regelverksendringene for Yrkesopplæringsnemndene fra 2006/2007 erfaringer fra nemndenes arbeid.

SRY mener det er viktig å se nærmere på Yrkesopplæringsnemndenes rolle og om det er behov for endringer i gjeldende regelverk.

Vedtak:

SRY nedsetter en arbeidsgruppe som, basert på saksfremlegget og diskusjonen i møtet, skal arbeide videre med problemstillingene rundt yrkesopplæringsnemnda. I løpet av 2015 skal arbeidsgruppen:

- Sammenstille eksisterende forskning og egne erfaringer med yrkesopplæringsnemndenes arbeid
- Vurdere behovet for å endre noe i gjeldende regelverk
- Samle informasjonen og anbefalingene i en rapport til SRY

Medlemsorganisasjonene i SRY spiller inn navn til arbeidsgruppen innen en uke.

4. Diskusjonssaker

Oppdragsbrev 18-14 (endret fra vedtakssak til diskusjonssak) Oppdragsbrev 18-14 omhandler bl.a. innføring av en fraværsgrense i videregående opplæring, endring i undervisningsvurderingens betydning for standpunkt karakteren og gjennomgang av bestemmelsene om vurdering i forskriftene. Utdanningsdirektoratet skal oversende forslag på disse punktene til Kunnskapsdepartementet innen 1. desember 2014. Dette er forslag til endringer som vil berøre både elever på yrkesfaglige studieretninger og lærlinger. Det er derfor viktig at SRY er kjent med oppdraget og gir eventuelle innspill på problemstillinger som kan være særlig aktuelle for fag- og yrkesopplæringen.

SRY mener en eventuell innføring av fraværsgrense og det å forhindre fravær må ha andre begrunnelser enn å forhindre skulk. Det bør heller fokuseres på om lærerne har grunnlag for karaktersetning og om elevene oppnår kunnskapen. Et viktig element i fraværdebatten er skolens arbeid for å fremme aktiv deltakelse og bevisstgjøre elevens plikt til å delta i arbeidet. Ulike modeller for føring av fravær bør presenteres i høringen.

SRY vil også peke på at høringen bør synliggjøre utfordringene rundt føring av fravær ved opplæring i bedrift der læreren i store deler av opplæringen ikke er til stede. Dette gjelder prosjekt til fordypning og ulike vekslingsmodeller.

Orientering om arbeidet med samfunnskontrakten for flere læreplasser

Utdanningsdirektoratets koordinator i oppfølgingen av samfunnskontrakten orienterte om status i arbeidet med samfunnskontrakten for flere læreplasser.

1. Utføre sekretariatsarbeid for Samfunnskontrakten
2. Utvikle indikatorsystem for oppfølging av kontrakten
3. Prøve ut alternativer på Vg3 for elever som ikke får læreplass
4. Prøve ut vekslingsmodell som alternativ til 2+2-modellen
5. Videreføre hospiteringsordninger i fag- og yrkesopplæringen
6. Planlegge og gjennomføre tiltak som bidrar til at flere voksne tar fag- og svennebrev
7. Stimulere til økt samarbeid mellom skoleeier og regionalt arbeidsliv
8. Vurdere nye tiltak som kan bidra til at flere unge og voksne fullfører fag- eller svennebrev

Som et ledd i å stimulere til økt samarbeid mellom skoleeier og regionalt arbeidsliv (punkt 7) orienterte Udir om utlyste midler og søknader til (15,4 millioner) disse.

Orientering om gjennomgang av tilbudsstrukturen

Utdanningsdirektoratet informerte om Kunnskapsdepartementets (KD) tilbakemelding på direktoratets forslag til organisering av gjennomgang av tilbudsstrukturen.

- KD slutter seg til prosjektplan med tentative frister og aktiviteter.
- Det anbefales at direktoratet etablerer arbeidsgrupper for alle de yrkesfaglige utdanningsprogrammene.
- Det gis støtte til direktoratets forslag om å prioritere utdanningsprogrammene service og samferdsel, restaurant- og matfag, helse- og oppvekstfag, og design og håndverk når det gjelder ressurser og støtte, med presisering om at direktoratet har et overordnet ansvar for å følge alle gjennomgangene.
- Det anbefales bred involvering av partene gjennom etablering av arbeidsgrupper for hvert utdanningsprogram, der også andre enn organisasjonene i de faglige råd inviteres med.
- Formålet med gjennomgangen: verdsetting i arbeidslivet er av avgjørende betydning, og bør vektlegges i arbeidet.
- Ulike typer løsninger skal vurderes: mandatet til arbeidsgruppene bør være åpne i tilnærmingen.
- Det er en ambisjon om å kunne ferdigbehandle og implementere løsninger underveis.
- Det må sikres en god kobling til politisk ledelse og departementet underveis i arbeidet.

5. Foreløpig dagsorden for neste SRY-møte

- Tiltak 60: alternativ Vg3 i skole: presentasjon av delrapporten fra Fafo
- Statens rolle i arbeidet med flere læreplasser – presentasjon av OK Stat
- Stipendordning for yrkesfaglærere
- Fellesmøte med ledere og nestleder av de faglige rådene
- Statsrådets møte med SRY og ledere og nestleder av de faglige rådene

I tillegg ble det foreslått at innføring av en eventuell lærlingklausul i offentlige anbud vurderes som sak.

6. Evaluering av møtet

SRY mener møtet var godt forberedt med gode saker og diskusjoner.

Vår saksbehandler: Karl Gunnar Kristiansen
E-post: kgk@utdanningsdirektoratet.no
Tlf.: 23 30 14 10

Vår dato: 17.11.2014
Vår referanse:
Deres dato:
Deres referanse:

SRY-møte 7 2014

Dato: 04.12.2014
Sted: Hotel Clarion Royal Christiania, Oslo

SRY-sak 23-07-14	Lærlingklausuler som et virkemiddel for å styrke tilgangen på læreplasser
Dokument	Til behandling
Innstilling	SRY ber Kunnskapsdepartementet sikre at lærlingklausulen blir videreført i regelverket for offentlige anskaffelser.
Vedlegg	NOU 2014: 4 Forenklingsutvalgets innstilling: http://www.regjeringen.no/nb/dep/nfd/dok/nou-er/2014/NOU-2014-4.html?regj_oss=1&id=761768 Rapport- Bruk av lærlingklausuler ved offentlige anskaffelser: http://www.fafo.no/pub/rapp/20383/index.html

Bakgrunn for saken

Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY) besluttet i møtet 29.10.2014 å diskutere lærlingklausuler som et virkemiddel for å styrke tilgangen på læreplasser i fag- og yrkesopplæringen.

Norge har behov for kompetent faglært arbeidskraft. Det er et stort behov for læreplasser i Norge for å kunne imøtekomme nåværende og fremtidig behov for faglært arbeidskraft. Hvert år ser vi at det er mange av søkerne som ikke får læreplass. Etablering av flere læreplasser er et vesentlig element i arbeidet med å sikre kvalifisert arbeidskraft. For å imøtekomme dette, signerte partene i arbeidslivet 13.04.12 "Samfunnskontrakt for flere læreplasser" som skisserer felles og ulike forpliktelser for stat, fylke og partene i arbeidslivet.

Ett av tiltakene i Samfunnskontrakt for flere læreplasser er økt bruk av lærlingklausuler ved utlysning av konkurranse. En lærlingklausul kan være et virkemiddel som kan bidra til å øke antallet læreplasser. Klausulen innebærer at den som vinner en kontrakt for arbeid som skal utføres i offentlig sektor, forplikter seg til å være en godkjent lærebedrift. Dette betyr at lærlinger skal benyttes i arbeidet med den utlyste anskaffelseskonkurransen. En lærlingklausul er ikke et konkurranseelement i konkurransen da dette innebærer at vilkåret er gjeldende uansett hvilken leverandør som får oppdraget.

I dagens forskrift om offentlige anskaffelser § 3-11 er det inntatt en særregel for bruk av lærlingklausuler. Forenklingsutvalget skriver derimot i sin innstilling levert i juni i år at de anser lærlingklausulen som unødvendig. Med bakgrunn i dette og som en del av oppfølgingen av Samfunnskontrakt for flere læreplasser, blir saken tatt opp til diskusjon i SRY.

Forskning på feltet

FAFO, NIFU og UiB har på oppdrag fra NHO utredet bruken av lærlingklausuler ved offentlige anskaffelser. Formålet med utredningen har vært å øke kunnskapsgrunnlaget om bruk av

lærlingklausuler som et virkemiddel for å øke antall læreplasser, og styrke fag- og yrkesopplæringen.

Datagrunnlaget for rapporten gir ifølge forskerne grunnlag for å si at lærlingklausuler hittil i liten grad har bidratt til flere læreplasser. Erfaringene med lærlingklausuler ved offentlige anskaffelser viser at klausulen ofte blir brukt i utlysningen av oppdrag, men at klausulen har liten praktisk betydning for tilgangen på læreplasser. En viktig forklaring er at det er mulig å være godkjent lærebedrift uten å ha lærlinger. I andre tilfeller har leverandøren lærlinger, uten at inntaket av lærlinger er påvirket av oppdrag med lærlingklausul.

For at klausulen skal ha en direkte effekt på antall læreplasser, må det også stilles krav til at de som skal gjennomføre oppdraget, faktisk har lærlinger. Videre må det stilles krav om at bedriften har lærlinger som er tilknyttet arbeidet som omfattes av kontrakten.

Nye EU-bestemmelser

Våren 2014 ble det vedtatt tre nye direktiver for anskaffelsesområdet i EU. Det nye regelverket åpner i større grad enn tidligere for å vektlegge sosiale hensyn ved offentlige anskaffelser. Medlemsstatene skal sikre at leverandørene overholder obligatoriske krav innenfor miljø-, sosial- og arbeidsrett i EU-retten og i nasjonal rett, og i kollektive avtaler eller internasjonale avtaler. Bestemmelsene skal være gjennomført i landene innen 18. april 2016, og EØS-avtalen er omfattet av dette. Lærlingklausuler er et eksempel på et kontraktsvilkår som trolig kan begrunnes ut fra sosiale hensyn.

Forenklingsutvalget

Forenklingsutvalget, som avga sin innstilling i juni i år, mener at lærlingklausulen er unødvendig. Flertallet er av den oppfatning at det ikke er nødvendig å regulere dette i anskaffelsesregelverket. Oppdragsgivere trenger ikke oppfordringer, lov eller forskrift om bruk av lærlingklausuler. Det de trenger, er virkemidler og konkret veiledning om hvordan de best kan legge til rette for bruk av lærlinger.

Et mindretall mener at forskriftsbestemmelsen om lærlingklausul i anskaffelsesforskriften § 3-11 tredje ledd må bestå, men med en endring som ikke begrenser seg til norske leverandører. Disse medlemmene er av den oppfatning at en slik klausul kan utarbeides i tråd med EØS-retten, og at oppdragsgivere kan benytte lærlingklausul når tre betingelser er oppfylt. Disse betingelsene er:

- Kravet overholder EU/EØS-retten, det vil si at det er proporsjonalt og ikke-diskriminerende.
- Kravet er knyttet til kontraktens utførelse og skal gjelde for hele kontraktskjeden.
- Kravet er offentliggjort i kunngjøringen og i konkurransegrunnlaget.

Forslag til vedtak

SRY ber Kunnskapsdepartementet sikre at lærlingklausulen blir videreført i regelverket for offentlige anskaffelser.

Kildedokumenter:

NOU 2014: 4 Forenklingsutvalgets innstilling: http://www.regjeringen.no/nb/dep/nfd/dok/nou-er/2014/NOU-2014-4.html?regj_oss=1&id=761768

Rapport- Bruk av lærlingklausuler ved offentlige anskaffelser: <http://www.fao.no/pub/rapp/20383/index.html>

Vår saksbehandler: Unni Teien
E-post: unni.teien@utdanningsdirektoratet.no
Tlf.: 23 30 14 40

Vår dato: 17.11.2014
Vår referanse:
Deres dato:
Deres referanse:

SRY-møte 7 2014

Dato: 4.12.2014
Sted: Clarion Hotel Royal Christiania

SRY-sak 24-07-14	Godkjenning av utenlandsk fagutdanning
Dokument	
Innstilling	SRY gir innspill til saken innen 15.01.2015
Vedlegg	Vedlegg PDF fil: Oppdragsbrev 10-14 - Utrede og anbefale ordning for godkjenning av utenlandsk fagutdanning Vedlegg 1: Svar på oppdragsbrev 10-14 – Del 1 – Vurdere kostnader ved en nasjonal godkjenningsordning for utenlandsk fagutdanning.

1. Bakgrunn for saken

Utdanningsdirektoratet ble etter oppdrag fra Kunnskapsdepartementet 22.4.2014 bedt om å utrede og anbefale en nasjonal ordning for godkjenning av utenlandsk fagutdanning (se vedlagte PDF dokument).

Utdanningsdirektoratet har vurdert kostnader knyttet til en godkjenningsordning for utenlandsk fagutdanning som ble levert KD 30.10.2014 (se vedlegg 1).

2. Videre arbeid

Fram mot fristen for å besvare oppdragsbrevet 9.2.2015 skal Utdanningsdirektoratet blant annet foreslå hvordan godkjenningsordningen bør organiseres nasjonalt og vurdere hvilke kriterier som skal stilles til godkjenning av utenlandsk utdanning. Forutsetninger for det videre arbeidet er formålet med godkjenningen slik vi har definert det nedenfor, og hva godkjenningsordningen ikke skal inneholde.

I oppdragsbrevet står det at partene i de faglige rådene og SRY, samt fylkeskommunene skal gis anledning til å komme med synspunkter på saken. Med bakgrunn i oppdraget, vurdering av kostnader og de vurderinger som gis i dette notatet, ber vi om at de faglige rådene kommenterer saken og eventuelt anbefaler mulige løsninger for direktoratet.

Vi ber SRY kommentere og gi innspill til saken. Vi ber om skriftlige innspill innen 15.01.2015. Videre ønsker Utdanningsdirektoratet at SRYs innspill tas med til fellesmøte for leder og nestleder i SRY og de faglige rådene den 22.01.2015 for en avsluttende diskusjon før oppdragsbrevet besvares.

2.1 Formålet med en godkjenningsordning

Formålet med en godkjenningsordning er at søkerne blir behandlet likt i hele landet, at ordningen gir færre problemer med å tolke dokumentasjon (vitnemål osv.) fra andre land og at en slik ordning vil ha legitimitet i partssystemet.

Godkjenningen er frivillig, og er ment som et hjelpemiddel for de som søker jobb innenfor et yrke som krever fagutdanning.

Godkjenningen skal kunne brukes i forbindelse med søknad om arbeid til yrker som ikke er lovregulerte. Et godkjenningsdokument kan også kunne brukes av tariffpartene i forbindelse med lønns plassering. Det vil likevel være opp til hver enkelt arbeidsgiver om de krever at arbeidssøkeren har en godkjenning eller ikke.

Det vil være naturlig at godkjenningsordningen omfatter personer som har fagutdanning fra utlandet tilsvarende norsk fag- og svennebrev (ev. vitnemål der dette er aktuelt) og som ønsker å jobbe i et yrke som ikke er lovregulert.

2.2 Hva godkjenningsordningen ikke skal omfatte

Godkjenningsordningen skal ikke omfatte utdanning fra universitet eller høyskole, utdanning tatt i Norge, arbeidserfaring, om utdanningen gir spesiell kompetanse mv.

Godkjenningsinstansen skal heller ikke vurdere søkerens kunnskaper, ferdigheter og innsikt i norsk språk, norske samfunnsforhold og arbeidsforhold.

Godkjenningsinstansen skal heller ikke tildele yrkestitler.

Godkjenningen omfatter ikke forhold knyttet til lønns plassering. Dette er arbeidsgivers ansvar og inngår i tilsettingsprosedyren.

Godkjenningen skal heller ikke omfatte spørsmål om arbeidstillatelse. Dette er utlendingsmyndighetenes ansvarsområde.

2.3 Kriterier for godkjenning

Kriterier for godkjenning kan oppsummeres i følgende 4 punkter.

- a) Verifisering
- b) Bruk av EUs mobilitetsverktøy
- c) Kvalitetssikring av innhold
- d) Innhenting av faglig bistand

a)

Det er to sentrale elementer som må oppfylles samtidig i verifisering av en søknad:

- at den utenlandske kvalifikasjonen kan identifiseres og nivå plasseres korrekt
- at den utenlandske kvalifikasjonen er autentisk (ikke falsk) og utstedt til den som søker godkjenning.

Dette må fastslås før den faglige vurderingen og godkjenningen kan finne sted.

Verifisering er mest krevende og kostnadsdrivende knyttet til borgere utenfor EØS området.

NOKUT har allerede etablert verifiseringsprosedyrer for godkjenning av høyere utdanning som også kan brukes for verifisering av fagutdanning fra utlandet.

b)

Av EUs mobilitetsverktøy er det særlig Europeisk kvalifikasjonsrammeverk og Europass som er aktuelle. Det europeisk kvalifikasjonsrammeverket er et "metarammeverk" og er et verktøy for å

“oversette” kvalifikasjoner fra ett lands utdanningssystem til et annet. Europass fagbeskrivelse beskriver sluttkompetansen til ulike lands fag- og yrkesopplæring.

Nivåplassering slik det er beskrevet i punkt a) er knyttet til det Europeiske kvalifikasjonsrammeverket og er aktuelt ved verifisering av søknader fra EØS-land.

Europass fagbeskrivelser kan i gi et bilde av fagutdanningen i det landet søker kommer fra.

c)

I det videre arbeidet knyttet til kvalitetssikring av innhold er det er det særlig fire problemstillinger som vil bli diskutert:

1. Det første er om det skal åpnes opp for at søkere kan søke om godkjenning før de kommer til Norge.
2. Det andre er hvorvidt vi skal godta søknader på engelsk og utstede dokumentasjon på engelsk.
3. Det tredje er hvordan vi skal forstå «å sidestille kompetanse».

Begrepet sidestilt kan forstås som opplæring på samme nivå, men med ulikt innhold, eller kompetanse som innholdsmessig har mange av de samme elementene i seg, og derved kan sidestilles. Tradisjonelt har sistnevnte forståelse blitt lagt til grunn i Norge.

4. Den fjerde problemstillingen er om vi skal godkjenne og dokumentere deler av en kompetanse slik det er beskrevet i yrkeskvalifikasjonsdirektivet for regulerte yrker?

Ved godkjenning av regulerte yrker etter yrkeskvalifikasjonsdirektivet får søkere informasjon om søkeprosesser og anbefaling om veien videre til full kvalifikasjon. Vi vil diskutere og vurdere hvilken grad av service et nasjonalt organ for godkjenning av utenlandsk utdanning bør legge seg på.

d)

En av de største utfordringene knyttet til godkjenning av utenlandsk fagutdanning er mangfoldet av norske lærefag. Gjeldende tilbudsstruktur har om lag 180 ulike lærefag og det vil være umulig for en godkjenningsinstans og sitte med den nødvendige faglige kunnskapen for alle lærefag. Vi legger derfor til grunn at den nasjonale godkjenningsinstansen må benytte eksterne fagmiljøer i vurderingen. Aktuelle fagmiljøer som innehar fagkompetanse i de ulike lærefagene er:

- Etablerte nemnder for utvikling av eksamen i ulike fag
- Partene i arbeidslivet gjennom sine organisasjoner
- Faglige råd for det enkelte utdanningsprogram
- Prøvenemnder administrert av fylkeskommunene

2.4 Modeller for organisering av en nasjonal godkjenningsinstans for utenlandsk fagutdanning

Utdanningsdirektoratet har grovt skissert 3 organiseringsmodeller som skal diskuteres videre:

I de tre modellene vil NOKUT ivareta verifiseringsfunksjonen, mens godkjenningsinstansen vil kvalitetssikre innholdet i søknaden og innhente faglig bistand der det er nødvendig.

1. Utdanningsdirektoratet er nasjonal godkjenningsinstans. Kunnskapsdepartementet er klageinstans.

Godkjenningsfunksjonen kan legges til utdanningsdirektoratets arbeid med godkjenning av søker med yrkeskvalifikasjoner fra utlandet som ønsker å arbeide som lærer i norsk grunnsopplæring (norsk grunnskole og videregående opplæring) og søker med yrkeskvalifikasjoner fra utlandet

som ønsker å arbeide som styrer eller pedagogisk leder i norsk barnehage. Funksjonen kan også legges til avdeling for fag- og yrkesopplæring.

2. NOKUT er nasjonal godkjenningsinstans. Kunnskapsdepartementet er klageinstans.

Det kan opprettes en egen avdeling i NOKUT for godkjenning av utenlandsk fagutdanning. NOKUT gir en generell godkjenning, dvs en master er en master, en doktorgrad er en doktorgrad osv. Ved godkjenning av utenlandsk fag- og yrkesopplæring som ikke er regulert av yrkeskvalifikasjonsdirektivet kreves økt fokus på kvalitetssikring av innhold.

3. Det opprettes et nasjonalt senter for godkjenning av utenlandsk fag- og yrkesopplæring. Utdanningsdirektoratet er klageinstans.

Et nasjonalt senter må bygge kompetanse på utenlandsk fag- og yrkesopplæring som ikke er regulert av yrkeskvalifikasjonsdirektivet.

3. Forslag til vedtak

SRY gir innspill til Utdanningsdirektoratet innen 15.01.2015 med påfølgende diskusjon på fellesmøte for leder og nestleder av SRY og de faglige rådene.

VEDLEGG 1

Saksbehandlere:
 Unni Teien: Tlf: 23 30 14 40 E-post: unne.teien@udir.no
 Arne Eltvik: Tlf: 23 30 13 54 E-post: arne.eltvik@udir.no

Vår dato:
 28.10.2014
 Deres dato:

Vår referanse:
 2014/1716
 Deres referanse:

Svar på oppdragsbrev 10-14 – Del 1 – Vurdere kostnader ved en nasjonal godkjenningsordning for utenlandsk fagutdanning.

1. Bakgrunn for saken

Utdanningsdirektoratet ble etter oppdrag fra Kunnskapsdepartementet bedt om å utrede og anbefale en nasjonal ordning for godkjenning av utenlandsk fagutdanning.

Utdanningsdirektoratet skal:

- foreslå hvordan godkjenningsordningen bør organiseres nasjonalt
- vurdere om EUs mobilitetsverktøy kan anvendes for godkjenning av utenlandsk fagutdanning
- vurdere hvilke kriterier som skal stilles for godkjenning
- foreslå hvordan et nasjonalt organ kan innhente nødvendig faglig bistand i vurderingsprosessene
- vurdere en eventuell klageordning, herunder klageinstans
- vurdere om, og eventuelt hvordan, en slik ordning skal hjemles i lov og forskrift
- vurdere administrative konsekvenser av en nasjonal godkjenningsordning
- anslå kostnader knyttet til opprettelse av en nasjonal godkjenningsordning, samt vurdere eventuell egenbetaling.

Dette brevet kvitterer ut det siste punktet i oppdragsbrevet; *»Anslå kostnader knyttet til opprettelse av en nasjonal godkjenningsordning, samt vurdere eventuell egenbetaling.»*

I dette arbeidet har vi vært i dialog med Nasjonalt kompetansesenter for utenlandsk utdanning (NOKUT) for å danne oss et bilde av deres kostnader, samt sett på Utdanningsdirektoratets kostnader med godkjenning av lærere og førskolelærere fra utlandet. Dette er beskrevet i kapittel 3 og 6. Vi har også hatt dialog med Byggenæringens Landsforening (BNL) knyttet til bruk av utenlandsk arbeidskraft i byggenæringen. Dette omtales i kapittel 4.

Under følger Utdanningsdirektoratets vurdering av administrative kostnader knyttet til opprettelsen av en nasjonal godkjenningsordning for fagutdanning.

2. Gjeldende rett i Norge

Det finnes ingen godkjenningsordning for utenlandsk fagutdanning på videregående nivå i Norge. Det er opp til arbeidsgiver å vurdere hvorvidt arbeidssøker har den kompetansen som er nødvendig. Søkere kan be Fylkesmannen om å få en vurdering av sin utenlandske fagutdanning, men Fylkesmannen har ingen plikt til å gjøre det. Fylkesmannen gir heller ingen godkjenning, men gir bare en uttalelse om den utenlandske fagutdanningen.

Fra det året en person fyller 25 år, kan hun eller han ha rett til videregående opplæring. Dette står det om i opplæringsloven § 4A-3.

Vilkåret er at den voksne har fullført norsk grunnskoleopplæring eller tilsvarende, men ikke har fullført videregående opplæring og har lovlig opphold i landet.

De som har voksenrett til videregåendeopplæring, har en lovfestet rett til å bli realkompetansevurdert. Voksne som er realkompetansevurdert, kan få vurdering "Godkjent". Godkjent betyr at faget er bestått. Godkjent realkompetanse i hele fag kan føres på vitnemål eller kompetansebevis. Godkjent realkompetanse i deler av fag kan bare føres på kompetansebevis.

Voksne som ikke har rett til videregåendeopplæring, kan også bli realkompetansevurdert. Dette kan skje ved henvisning fra NAV eller kommunen, eller ved at den voksne selv tar kontakt med fylkeskommunen og ber om å bli realkompetansevurdert.

Praksiskandidatordningen er en ordning for personer som kan dokumentere lang og allsidig yrkespraksis. Praksiskandidatordningen er derfor ikke en opplæringsordning, men en rett til å melde seg til fag- eller svenneprøve uten opplæring i skole og læretid i bedrift. Dette står det om i opplæringsloven § 3-5.

3. Godkjenningsordninger for utenlandsk utdanning i Norge

Innenfor høyere utdanning er godkjenningen av utenlandsk utdanning lagt til et nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen ([NOKUT](#)), mens godkjenning av utenlandsk utdanning for tilsetning som lærer og styrer og pedagogisk leder gjøres av Utdanningsdirektoratet. Godkjenning fra Udir er obligatorisk før lærere, styrere og pedagogiske ledere kan få fast stilling i skole og barnehage.

NOKUT behandler søknader om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning, og formidling av informasjon og veiledning til ulike brukere og aktører.

NOKUT gir en generell godkjenning, det vil si en master fra utlandet blir sidestilt med en master i Norge. Innholdet i utdanningene blir kvalitetssikret av lærestedene. Som hjelp i dette arbeidet bruker NOKUT

- Nasjonalt kontaktpunkt for EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv <http://www.nokut.no/EUs-yrkeskvalifikasjonsdirektiv>
- Nasjonalt kontaktpunkt for det europeiske kvalifikasjonsrammeverket for livslang læring (NCP for EQF) www.nokut.no/ncp
- Nasjonalt ENIC-NARIC kontor (nettverk av nasjonale kontorer som informerer om godkjenning av utenlandsk utdanning og utdanningssystemer) <http://www.enic-naric.net/>
- Nasjonalt NORRIC-kontor (nettverk for de fem nordiske ENIC-NARIC-kontorene) <http://www.norric.org/>

Utdanningsdirektoratet behandler søknader om godkjenning av lærerutdanning og utdanning som styrer og pedagogisk leder fra andre land. Søkere fra land utenfor EØS må først legge fram en generell godkjenning fra NOKUT som dokumentasjon på at graden er godkjent som høyere utdanning i Norge.

NOKUT behandler 7500 søknader om godkjenning av høyere utdanning i året, og Utdanningsdirektoratet behandler 650 søknader om godkjenning av lærerutdanning og utdanning som styrer og pedagogisk leder pr år

Hovedtall fra de 2 ordningene:

	Antall søknader behandlet	Årsverk	Saker pr. ansatt
NOKUT - Høyere utdanning	7 500	16,5	455
UDIR - Lærer- og førskolelærerutdanning	650	2,5	260

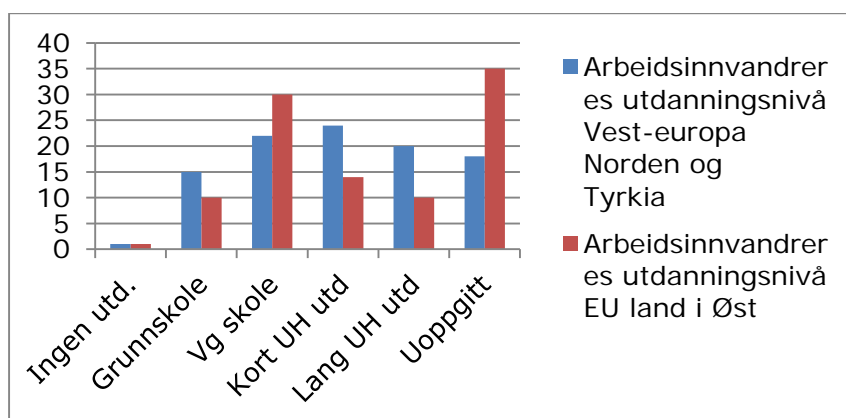
Godkjenning av lovregulerte yrker foretas i dag blant annet av Statens autorisasjonskontor for helsepersonell og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. En kartlegging av godkjenningsordninger for lovregulerte yrker som ble gjennomført i 2009 (Rambøll 2009A), fant at det er flest søknader om godkjenning innenfor helseyrkene, nærmere bestemt helsefagarbeider, sykepleier og lege, og innenfor elektrofagyrkene. Det har ikke vært mulig å innhente informasjon om kostnader knyttet til godkjenning av utenlandsk utdanning innen de regulerte yrkene gjennom Utdanningsdirektoratets etablerte nettverk. Vi må innhente denne informasjonen gjennom de godkjennende instanser, noe våre tidsrammer for denne delen av oppdraget ikke tillater.

Oppdraget som er beskrevet i dette dokumentet tar for seg godkjenning av fagutdanning som fører frem til de uregulerte yrkene, dvs de yrkene som ikke berøres av yrkeskvalifikasjonsdirektivet. [Yrkeskvalifikasjonsdirektivet](#) kommer til anvendelse for alle statsborgere i en EØS-stat, som ønsker å praktisere et regulert yrke i en annen EØS-stat (vertsstaten) enn hvor de har yrkeskvalifisert seg (hjemstaten/annen EØS oppholdsstat). Ordningene innen de andre nordiske landene er uoversiktlige og ulike. Kontakten med disse landene har vært ført via ett nettverk av saksbehandlere med formål om å gi gjensidig informasjon. Det har ikke vært mulig å innhente informasjon om kostnader via dette nettverket.

4. Bakgrunn for vurdering av omfang

Det har ikke vært mulig å framskaffe tall på antall personer som har søkt om godkjenning på videregående nivå i perioden fra 2007 og frem til i dag, mye fordi fylkeskommunene har motsatt seg å godkjenne utenlandsk fagutdanning i perioden. Vi har imidlertid noen tall fra Fafos Østforum konferanse 2014 om generell arbeidsinnvandring. I perioden 2004 til 2014 har økningen av arbeidsinnvandrere fra øst Europa økt fra 6856 til 158374¹. Arbeidsinnvandrere fra Polen og Baltikum dominerer.

Tabellen under viser prosentvis fordeling av arbeidsinnvandreres utdanningsnivå pr 2013. Tallene er hentet fra Fafos østforumkonferanse 2014.

En annen faktor som kan gi et bilde av forventet omfang er estimerte tall fra Byggenæringens Landsforening (BNL). BNL antar at 25% av de ca. 210000 bygningsarbeiderne i utførende sektor er av utenlandsk opprinnelse, noe som gjør byggebransjen til en av de største brukere av utenlandsk arbeidskraft i Norge. BNL antar at tallet er økende. 24.4.2013 ble «[Forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for byggeplasser i Norge](#)» vedtatt. Dette innebærer at alle som jobber i byggebransjen er sikret minstelønn etter tariff, også utenlandske borgere. Utenlandske borgere blir i dag lønnet som ufaglærte uavhengig av hvilken utdanning de har fra hjemlandet. BNL mener at en godkjenningsordning som sidestiller utenlandsk fagutdanning med norsk kan bidra til en bedre lønnplassering, og motivasjonen for å søke om godkjenning av fagutdanning fra hjemlandet kan være stor. På bakgrunn av dette mener BNL at søkertallet vil kunne ligge på mellom 2500 til 5000 søknader pr. år. Dette utgjør henholdsvis 5 og 10% av andelen utenlandsk arbeidskraft i byggebransjen ut fra dagens estimerte tall.

¹ [Fafos østforumkonferanse 2014](#)

5. Nasjonal instans for godkjenning av utenlandsk fagutdanning

En nasjonal instans skal godkjenne utenlandsk fagutdanning og gi et vedtak om godkjent / ikke godkjent. Den nasjonale instansen kan også si noe om hvordan søker kan gå fram for å få full kompetanse (fag-/ svennebrev). Den nasjonale instansen skal også gi godkjenning av den kompetansen søker har, og gi råd om hvordan vedkommende kan oppnå full kvalifikasjon, i dette tilfelle fag- / svennebrev. Den nasjonale instansen skal også kunne gi veiledning om søknadsprosedyrer, klageadgang på vedtak og forventet behandlingstid til søkere.

En av de største utfordringene knyttet til vurdering av utenlandsk fagutdanning er at vurderingen skal gjøres opp mot norske lærefag. Gjeldende tilbudsstruktur har om lag 180 ulike lærefag og det vil være umulig for en godkjenningsinstans og sitte med den nødvendige faglige kunnskapen for alle lærefag. Vi legger derfor til grunn at den nasjonale godkjenningsinstansen må benytte eksterne fagmiljøer i vurderingen. Aktuelle fagmiljøer som innehar fagkompetanse i de ulike lærefagene er:

- Etablerte nemnder for utvikling av eksamen i ulike fag
- Partene i arbeidslivet gjennom sine organisasjoner
- Faglige råd for det enkelte utdanningsprogram
- Prøvenemnder administrert av fylkeskommunene

6. Økonomisk overslag av opprettelsen av en nasjonal godkjenningsordning

Når vi skal gjøre et overslag på økonomiske kostnader knyttet til opprettelse av en nasjonal godkjenningsordning for utenlandsk fagutdanning, vil følgende faktorer være avgjørende for kostnadsomfanget:

- Innhold og omfang i ordningen
- Antall søknader
- Antall søknader som behandles pr. saksbehandler
  - Stort antall ulike fagutdanninger
  - Stort antall utenlandske utdanningsinstitusjoner
- Kjøp av tjenester fra ulike fagmiljøer
- Kjøp av verifiseringstjeneste

I tillegg vil også organisering (fysisk plassering av en godkjenningsinstans) av ordningen ha noe kostnadseffekt, noe vi velger ikke å ta høyde for i dette kostnadsoverslaget.

En kan sammenligne med eksisterende godkjenningsordninger vi har på 2 områder i dag:

1. NOKUT – godkjenningsordning for høyere utdanning fra utlandet
2. UDIR – godkjenningsordning for lærer-, styrer- og førskoleutdanning fra utlandet

Utenlandsk fagutdanning består av et bredt og stort antall ulike fagutdanninger og dertil mange ulike utdanningsinstitusjoner. Det å innhente informasjon og behandle søknader vil trolig være mer krevende enn de 2 sammenlignbare godkjenningsordningene. NOKUT har tilbudt seg å bistå i godkjenningsprosessen med sin kompetanse knyttet til verifisering. Dette innebærer to sentrale elementer som må oppfylles samtidig:

- at den utenlandske kvalifikasjonen kan identifiseres og nivåplasseres korrekt og
- at den utenlandske kvalifikasjonen er autentisk (ikke falsk) og utstedt til den som søker godkjenning

Dette har vi tatt høyde for i kostnadsoverslaget i delkapittel 6.2 og 6.3.

6.1 Antall søkere

Den faktoren som har størst betydning for kostnadsnivået ved drift av en godkjenningsordning vil være antall søknader. Dette har også vært det mest krevende å kunne gi et estimat på. Erfaringer fra de 2 nevnte ordningene har vært en jevn økning i søkermassen de siste år. En del av dette forklares med at ordningene etter hvert har blitt bedre kjent.

I arbeidet med å estimere antall søkere, har vi brukt flere kilder, og innspill fra:

- SSB – innvandringsstatistikk
- FAFO rapporter
- Fylkeskommuner
- Samfunnsnotat 12/14 fra LO
- NOKUT
- Byggenæringens landsforbund (BNL)

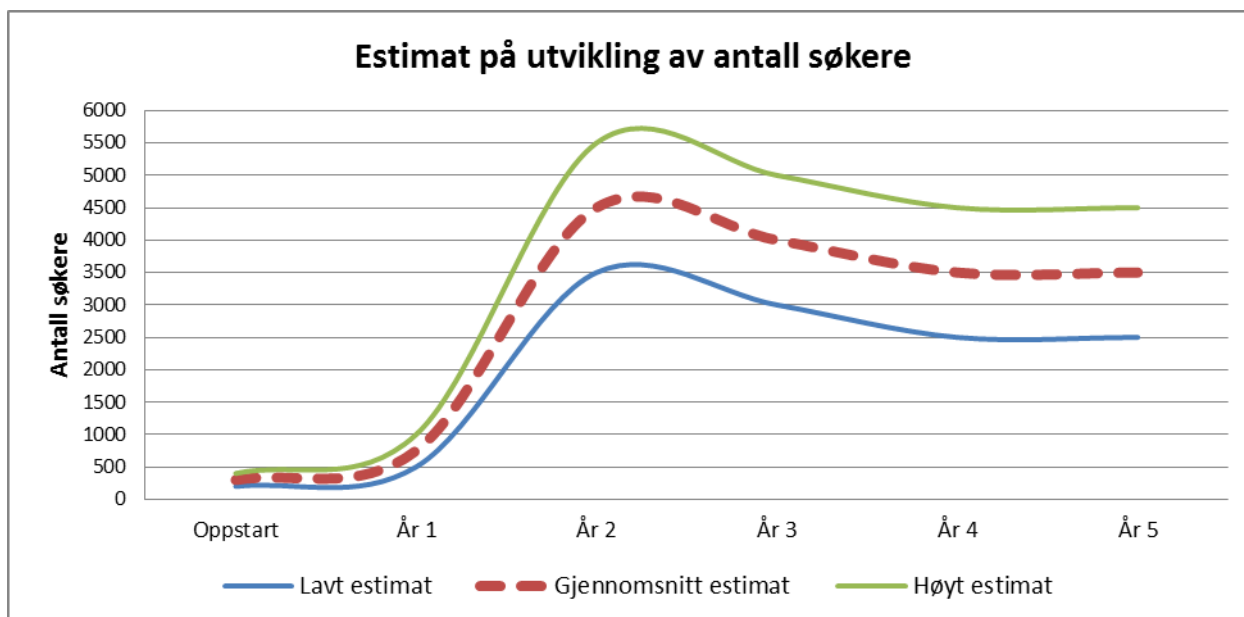
Utover de anslag som BNL har kommet med har også NOKUT gitt innspill på, og vurdering av, forventede antall søkere årlig ved en godkjenningsordning. NOKUT sier at det er svært vanskelig å estimere antall søkere, da det ikke eksisterer gode statistikker på innvandreres kompetansenivå når det gjelder fagutdanning.

NOKUT påpeker videre at følgende usikkerhetsmomenter vil være av betydning for et slikt estimat:

- Norsk økonomisk utvikling i årene som kommer (norsk økonomisk tiltrekningskraft av kvalifisert arbeidskraft)
- Hvordan informasjon om godkjenning av fagutdanning blir formidlet
- Om denne tjenesten inkluderes i SUA-sentrene servicetilbud (Servicesenter for utenlandske arbeidstakere <http://www.sua.no/>)
- Hvilke goder dette vil generere for søkerne (lønn, fastansettelser etc.)
- Hvordan myndigheter vil bruke dette verktøyet for bekjempelse av useriøse aktører jfr.
  - fokuset på useriøse aktører i bygg- og anleggsbransjen.
- Hvordan arbeidsgiverorganisasjoner kommer til å markedsføre ordningen
- Hvordan fagforbundene kommer til å markedsføre ordningen
- Om evt. andre, eksempelvis forsikringsbransjen, kommer til å fronte ordningen
- Om godkjenning av fagutdanning blir mottatt som et verktøy mot sosial dumping
- Hvilke språk denne tjenesten blir formidlet på (det antas at mange fagutdannede ikke nødvendigvis innehar norsk eller engelsk språkkompetanse)

Disse usikkerhetsmomentene tatt i betraktning, antar NOKUT at de første årene ordningen blir iverksatt kommer pågangen til å være stor fra personer med fagutdanning som allerede er i Norge. Etter en innfasingsperiode anslår NOKUT en årlig søknadsmengde som ligger en del høyere enn de estimerer som vi har kommet frem til. Som beskrevet over har disse anslagene stor grad av usikkerhet, og bygger på statistikk av ymse kvalitet.

Med utgangspunkt i den statistikk vi har og de innspill vi har fått spesielt fra BNL og NOKUT, har vi estimert følgende på antall søker fra oppstart og de 4 første driftsår:

1. driftsår, i en etableringsfase med opplæring og kompetanseskolering av ansatte, vil en ikke forvente det store omfanget av søknader. Derimot vil en, etter hvert som ordningen blir kjent, kunne få en større søkermasse ved at mange arbeidere som allerede er i Norge kommer til å søke. Etter 4-5 år, i et «normalår» kan en vente at søkermassen avtar noe.

6.2 Drift av en ordning i et normalår

Med utgangspunkt i den statistikk vi har, og de innspill vi har fått spesielt fra BNL, NOKUT og Utdanningsdirektoratets arbeid med godkjenning, har vi estimert følgende økonomiske overslag – drift normalår av en godkjenningsordning:

	Antall	Kostnad
Søknader	3500	
Søknader pr. årsverk	280	
Antall årsverk (lønn + arbeidsgiveravg.)	12,5 stillinger	kr 8 125 000
Ledelse (lønn + arbeidsgiveravg.)	1 stilling	kr 800 000
Administrative kostnader (husleie, strøm, reiser, tlf m.m)		kr 3 570 000
Utviklingskostnader (saksbehandlersystem, database, nettside m.m.)		kr 4 000 000
Kjøp av tjenester (oversetting, fagkompetanse m.m.)		kr 3 500 000
Verifisering/Screening		kr 2 975 000
Klageinstans	0,5 stilling	kr 400 000
Sum kostnad pr. år		kr 23 370 000

Hvor bredt innholdet i ordningen blir, vil ha økonomiske konsekvenser. Jo større service desto større kostnad ved at en vil måtte beregne færre søknader behandlet pr. årsverk. Dette må vi komme tilbake til når innhold i modellen/modellene blir nærmere beskrevet i deloppdrag 2.

Det vil være mye å hente på å samordne utviklingstiltak med andre. NOKUT utvikler i disse dager et system for digital saksbehandling for å optimalisere servicen for sine kunder, samt å effektivisere deres drift. Det vil sannsynligvis være mulig å hente erfaringer fra dette arbeidet, eventuelt bygge videre på denne plattformen. I samarbeid mellom instanser relevant for bruker, bør det tas sikte på å digitalisere store deler av godkjenningsprosessen. Dette vil på sikt bidra til en rasjonaliseringsgevinst.

6.3 Drift normalår av en godkjenningsordning med egenandel

Dersom en legger på en egenandel på søknadene, vil dette redusere kostnaden. Det er imidlertid vanskelig å tallfeste hvor stor reduksjon i søkermassen en kan få ved å legge på en egenandel. Finland har en rådgivningsordning for yrkesfag, der egenandelen er i underkant av 1500 kroner.

En egenandel vil ha en positiv effekt ved at vi unngår en del useriøse søkere. På den negative side vil en egenandel kunne medføre at noen avstår fra å søke av økonomiske grunner. Det kan også være grunn til å anta at arbeidsgivere innenfor blant annet byggebransjen vil se det som et kompetansehevingstiltak å legge til rette for at de ansatte kan få godkjent utdanning fra hjemlandet og dekke egenandelen.

Økonomisk overslag – drift normalår av en godkjenningsordning med egenandel:

	Antall	Kostnad
Søknader	2700	
Søknader pr. årsverk	280	
Antall årsverk (lønn + arbeidsgiveravg.)	10 stillinger	kr 6 500 000
Ledelse (lønn + arbeidsgiveravg.)	1 stilling	kr 800 000
Administrative kostnader (husleie, strøm, reiser, tlf m.m)		kr 2 920 000
Utviklingskostnader (saksbehandlersystem, database, nettside m.m.)		kr 4 000 000
Kjøp av tjenester (oversetting, fagkompetanse m.m.)		kr 2 700 000
Verifisering/Screening		kr 2 295 000
Klageinstans	0,5 stilling	kr 400 000
- Egenandel 1500		kr -4 050 000
Administrasjon ved innkreving egenandel		kr 300 000
Sum kostnad pr. år		kr 15 865 000

Som nevnt vil den viktigste faktoren for å vurdere kostnader til drift av en godkjenningsordning for utenlandsk fagutdanning være antall søknader. Vi vil derfor presisere at vårt estimat er høyst usikkert da vi har lite historikk å bygge på. Sett bort fra NOKUT sin godkjenningsordning for høyere utdanning har vi ingen gode sammenligningstall når det gjelder andre godkjenningsordninger nasjonalt eller ellers i Norden.

6.4 Drift og oppstart av en ordning

Ved etablering av en ordning vil det påløpe en del kostnader de første årene. Spesielt vil kompetansebygging for ansatte bli en kostnad. Å bygge relasjoner og samarbeidsavtaler med eksterne aktører/tjenesteleverandører samt sette seg inn andre lands fagutdanninger og bruk av EUs mobilitetsverktøy vil også være tidkrevende og medføre kostnader. På den andre siden, vil en som nevnt kunne forvente lavere søknadsmasse i et oppstartsår før ordningen har blitt kjent.

Vi vil anta at kostnaden ved opprettelse av ordningen det første året, vil bli noe lavere ved at vi ikke har større kostnader til screening-fasen. Anslag ca. 23 mill. kroner ved gratis søknadsbehandling, og noe mindre ved egenandel.

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Utdanningsdirektoratet
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO

Deres ref

Vår ref
07/4987

Dato
22.04.2014

Oppdragsbrev nr:	10-14	Tillegg nr.	
Oppdrag:	Utrede og anbefale ordning for godkjenning av utenlandsk fagutdanning		
Frist for tilbakemelding:	01.11 2014 for vurdering av kostnader ved ordning, og 01.02.2015 for samlet anbefaling		
Budsjettkap., post og prosjektnr.:			

Bakgrunn for oppdraget:

Det vises til oppdragsbrev 59/07, der direktoratet ble bedt om å vurdere om statlige utdanningsmyndigheter fremover bør være godkjenningsinstans for vurdere om utenlandsk fagutdanning er likeverdig med norsk fagutdanning (norsk fag- eller svennebrev). I svarbrevet fra 2009 anbefalte UDIR at det blir opprettet en statlig godkjenningsinstans. Men det ble ikke gitt noen klar anbefaling om *hvor* ordningen bør forankres.

Fra annen halvdel av 2012 har to fylkesmenn og fylkeskommuner motsatt seg å godkjenne utenlandsk fagutdanning som de hittil har gjort. De har meddelt KD dette i brev og begrunnet det med at de mangler faglige kvalifikasjoner. Ytterligere en fylkesmann og fylkeskommune har – uten å meddele dette i brev til KD – på tilsvarende måte avvist søkere som henvender seg dit, og i stedet bedt dem henvende seg til KD for godkjenning av sin utenlandske fagutdanning.

Slik sett er situasjonen i dag utfordrende og utilfredsstillende for mange med utenlandsk fagutdanning. Det er behov for å etablere godkjenningsordninger som imøtekommer alle parter behov. SRY har også fattet et vedtak der de etterlyser en nasjonal ordning for slik godkjenning.

Det europeiske samarbeidet om fag- og yrkesopplæring betegnes ofte som Københavnprosessen. Intensjonen er å utvikle felles verktøy som kan bidra til økt mobilitet mellom land. Formålet med dette samarbeidet er å gjøre fag- og yrkesopplæringen mer attraktiv, øke kvaliteten og gjøre kvalifikasjoner mellom landene lettere å sammenligne, blant annet gjennom bruk av EUs mobilitetsverktøy. Norge har signert samtlige strategidokument i Københavnprosessen og har innlemmet rekommandasjonene om mobilitetsverktøyene; EQF (European Qualification Framework), ECVET (European Credit System for Vocational Education and Training) og EQAVET (European Quality Assurance in Vocational Education and Training) i EØS-avtalen.

Beskrivelse av oppdraget:

Utdanningsdirektoratet skal:

- foreslå en nasjonal ordning for godkjenning av utenlandsk fagutdanning opp mot norsk fagutdanning på videregående nivå. Målet med en slik ordning skal være å sikre kvalitet på og likebehandling av søknader om slik godkjenning.
- foreslå hvordan godkjenningsordningen bør organiseres nasjonalt.
- vurdere om EUs mobilitetsverktøy kan anvendes for godkjenning av utenlandsk fagutdanning. Jf oppdragsbrev 33-12
- vurdere hvilke kriterier som skal stilles for godkjenning
- foreslå hvordan et nasjonalt organ kan innhente nødvendig faglig bistand i vurderingsprosessene.

- vurdere en eventuell klageordning, herunder klageinstans.
- vurdere om, og eventuelt hvordan, en slik ordning skal hjemles i lov og forskrift
- vurdere administrative konsekvenser av en nasjonal godkjenningsordning
- anslå kostnader knyttet til opprettelse av en nasjonal godkjenningsordning, samt vurdere eventuell egenbetaling, egen frist for dette punktet 01.11.2014

Eventuelle føringer for hvordan oppdraget skal utføres:

Utdanningsdirektoratet bes om å se på ordninger for godkjenning av høyere utdanning slik disse fungerer i regi av NOKUT for å vurdere om deler av innholdet i disse ordningene er relevant og om erfaringer herfra kan nyttiggjøres. Utdanningsdirektoratet bes også om å vurdere om og evt hvordan EUs mobilitetsverktøy kan anvendes i arbeidet med godkjenning av utenlandsk fagutdanning som ikke er regulert i dag. Partene i de faglige rådene og SRY, samt fylkeskommunene skal gis mulighet til å komme med sine synspunkter.

Oppdraget skal gjennomføres innenfor eksisterende budsjetttramme.

Med hilsen

Johan Raaum, (e.f.)
Ekspedisjonssjef

Dagfinn Hertzberg
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Vår saksbehandler: Aina Helen Bredesen
E-post: ahb@utdanningsdirektoratet.no
Tlf.: 23 30 27 14

Vår dato: 17.11.2014
Vår referanse:
Deres dato:
Deres referanse:

SRY-møte 7 2014

Dato: 4. desember 2014
Sted: Hotel Clarion Royal Christiania

SRY-sak 25-07-2014	Høring om endringer i privatskoleloven
Dokument	Diskusjonssak
Innstilling	Høringen om endringer i privatskoleloven, ny friskolelov, innebærer at det blir enklere å etablere private yrkesfagsgymnas enn tidligere. Dette er en viktig diskusjon der sekretariatet i samråd med leder og nestleder ber SRY vurdere om de skal komme med en uttalelse til Kunnskapsdepartementet innen fristen 15. januar 2015.
Vedlegg	<ol style="list-style-type: none"> Høringsbrev fra Kunnskapsdepartementet: http://www.regjeringen.no/upload/KD/Hoeringsdok/2014/14_5053/Hoeringsbrev.pdf Høringsnotat – forslag til endringer i privatskoleloven («ny friskolelov») http://www.regjeringen.no/upload/KD/Hoeringsdok/2014/14_5053/Hoeringsnotat.pdf

1. Bakgrunn for saken

Kunnskapsdepartementet har sendt ut på høring forslag om endringer i lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skoler med rett til statstilskudd (privatskolelova). Høringsfristen er 15. januar 2015.

SRY har hittil hatt en praksis der de ikke har avgitt hørings svar men overlatt dette til organisasjonene. Imidlertid har sekretariatet i samråd med leder og nestleder vurdert denne høringen som prinsipiell med overordnede problemstillinger som SRY bør drøfte. Saken fremmes derfor som diskusjonssak for SRY.

Den nye loven åpner for etableringen av private yrkesfaglige skoler, og departementet ber høringsinstansene svare på om det kan etableres private yrkesfaglige skoler som i tillegg tilbyr Vg3 i skole i stedet for læreplan. Høringen tar derfor for seg viktige spørsmål som påvirker tilbudet av yrkesfaglige utdanningsprogram.

I dette covernotatet har vi tatt ut det som dreier seg om yrkesfag. Bestemmelser som gjelder generelt om godkjenning av frittstående skoler, finansiering og andre krav er utelatt fra covernotatet. Det anbefales derfor at rådsmedlemmene leser høringsnotatet i tillegg.

2. Bakgrunn for endringsforslaget

Regjeringens utgangspunkt for arbeidet med ny friskolelov er at flere offentlige finansierte friskoler kan bidra til økt mangfold og læring mellom skoler. Offentlig finansierte friskoler bidrar

også til å sikre den enkeltes reelle mulighet til å velge en privat skole, heter det i høringsnotatet. Videre står det at utviklingen i de senere årene etter at dagens privatskolelov kom i 2007 har vist at godkjenningsgrunnlagene er under press. Flere aktører har vist interesse i å etablere skoler som ikke faller innunder dagens grunnlag, slik som private yrkesfagsskoler. Med bakgrunn i dette ønsker regjeringen en gjennomgang av gjeldene lov, og foreslår en del endringer.

3. Forslag om nytt godkjenningsgrunnlag – videregående opplæring i yrkesfag

3.1 Frittstående yrkesfagsskoler

Departementet ønsker å åpne for at det kan godkjennes private videregående yrkesfagsskoler. Departementet mener dette er viktige og gode supplementer til det offentlige opplæringstilbudet. Trepertssamarbeidet er avgjørende for en god fag- og yrkesopplæring, og ikke til hinder for at frittstående skoler kan tilby yrkesfaglig opplæring, og således bidra til et løft for yrkesfagene. Høringsnotatet omtaler også dimensjonering av utdanningstilbudet. Det vises til i høringsnotatet regelverket med lov og forpliktelser fylkeskommunene har med dimensjoneringen av tilbudet.

I høringsnotatet listes det opp følgende punkter om godkjenning av skoler:

- Partene skal bli hørt før det fattes vedtak om godkjenning av frittstående yrkesfagsskoler
- Frittstående yrkesfagsskoler må følge tilbudsstrukturen for offentlige videregående skoler
- Frittstående yrkesfagsskoler må følge lovens krav til læreplanverk, herunder krav til læreplaner og dokumentasjon
- Søknad om godkjenning av tilbud som avviker fra tilbudsstruktur og/eller læreplan kan forelegges de faglige rådene og SRY for uttalelse
- Vertsfylket har rett til å uttale seg før søknad om godkjenning av nye friskoler

Ved at vertsfylket har uttalelsesrett (men ikke plikt), anser departementet at trepartssamarbeidet ivaretas gjennom dette, blant annet ved at vertsfylket da vil kunne uttale seg om konsekvensene for det offentlige skoletilbudet, dimensjoneringen av opplæringstilbudet og mulighetene for å skaffe seg læreplasser innenfor det aktuelle programområdet.

3.2 Opplæringstilbud spesielt organisert for voksne

Departementet ønsker å åpne for at det kan etableres frittståendeskolers der opplæringstilbudet er spesielt organisert kun for voksne med rett til videregående opplæring. Det vil ifølge høringsnotatet ikke være aktuelt å åpne friskoleloven med sikte på å gi et utvidet tilbud til voksne uten slik rett.

Dersom dette skal bli en mulighet, er det behov for lovendringer i blant annet reglene for inntak og kravet til læreplaner.

3.3 Vg3 i skole for elever som ikke får læreplass

I følge dagens privatskolelov kan skoler bare tilby opplæring som er en del av tilbudsstrukturen for videregående opplæring. Vg3 i skole er ikke en del av dette, og dagens lov åpner derfor heller ikke for at private skoler kan få godkjent Vg3 i skole.

Departementet ser at det kan være vanskelig og krevende for fylkeskommunen å overta ansvaret for elever fra private skoler som eventuelt ikke får læreplass. Av den grunn er det ønskelig å åpne for at private skoler skal ha et ansvar for sine elever som ikke får læreplass. Dette er en problemstilling som særlig kan gjelde innenfor små og verneverdige håndverksfag. Departementet vil derfor gjerne få høringsinstansenes syn på om private yrkesfagsskoler skal kunne få anledning til å tilby Vg3 i skole for de som ikke får læreplass, og om dette skal gjelde alle eller kun skoler som tilbyr små og verneverdige håndverksfag.

4. Innstilling

Høringen om endringer i privatskoleloven, ny friskolelov, innebærer at det blir enklere å etablere private yrkesfagsgymnas enn tidligere. Dette er en viktig diskusjon der sekretariatet i samråd

med leder og nestleder ber SRY vurdere om de skal komme med en uttalelse til Kunnskapsdepartementet innen fristen 15. januar 2015.

Vår saksbehandler:
E-post: @utdanningsdirektoratet.no
Tlf.:

Vår dato:
17.11.2014
Vår
referanse:

Deres dato:

Deres
referanse:

SRY-møte 7 2014

Dato: 04.12.2014
Sted: Hotel Clarion Royal Christiania, Oslo

SRY – Diskusjonssak	Statens rolle i arbeidet med å øke antallet læreplasser
Dokument	Til orientering og diskusjon
Innstilling	Informasjonen tas til orientering
Vedlegg	Rapport – Fram i lyset

Bakgrunn for saken

Partenes overordnede mål er å sikre en bedre rekruttering til yrkesopplæringen og øke antall læreplasser. Ved at flere gjennomfører utdanningen sikrer man at arbeidslivets behov dekkes. Det at flere fullfører en utdanning, gir for den enkelte et trygt ståsted i arbeidslivet og et godt grunnlag for senere samfunnsdeltakelse. Samfunnskontraktens overordnede mål er å forplikte myndighetene og partene i arbeidslivet til å forankre fagopplæringen i alle relevante bransjer og sektorer, og framskaffe flest mulig læreplasser til elever som ønsker det. Partene vil samlet søke å nå følgende målsettinger innen utgangen av 2015:

- øke antallet godkjente lærekontrakter med 20 prosent i 2015 sammenlignet med nivået ved utgangen av 2011.
- øke antallet voksne som tar fag- eller svennebrev
- øke andelen lærlinger som fullfører og består med fag- eller svennebrev

Partene i samfunnskontrakten har både beskrevet felles forpliktelser og forpliktelser hver for seg. Disse skal tilsammen bidra til å nå hovedmålene. Partene har også forpliktet seg til felles initiativer og tiltak for å fremme fagopplæringen, noe som skal medvirke til å heve statusen for yrkesfaglige utdanninger. Etter at samfunnskontrakten ble signert, er det blitt arbeidet på regionalt og lokalt plan for å følge opp målene.

Staten har gjennom flere år hatt arbeidet med å øke antallet lærlinger høyt på agendaen. Innsatsen har ikke gitt de ønskede resultater. Antallet lærlinger har vært stabilt.

For å intensivere arbeidet og i større grad å forplikte statlige virksomheter i arbeidet med å øke antallet lærlinger ble det etablert et eget opplæringskontor for statlige virksomheter i Oslo og Akershus sommeren 2013. Opplæringskontoret som er et samarbeidsprosjekt med Kunnskapsdepartementet, er også et virkemiddel for å nå målet i samfunnskontrakten. Ordningen som har varighet ut 2015 skal vurderes i god tid før opphør med tanke på en eventuell videreføring som en fast ordning. Ordningen skal vurderes, men så langt har opplæringskontoret bidratt til at flere statlige virksomheter har tatt inn lærlinger. Opplæringskontoret OK stat vil presentere sitt arbeid på SRY møtet. OK stat sin første årsrapport er vedlagt. Rapporten gir i

hovedsak en statusbeskrivelse av det første prosjektåret herunder prosesser og erfaringer i etableringsfasen.

Innenfor fiskerisektoren fastsetter Nærings- og fiskeridepartementet de årlige rammene for undervisningskvoter, etter vurdering og tilråding fra Fiskeridirektoratet. Når elevene skal ut i praksis etter to års videregående skolegang, har det vist seg å være vanskelig å få læreplass i enkelte deler av landet. Departementet vurderer det derfor slik at en tilpassing av ordningen med undervisningskvoter, der det også kan knyttes slike kvoter til fartøy som tar om bord lærlinger, kan medvirke til at flere fartøyeiere ønsker å ha med lærlinger om bord. Departementet sendte i juni 2014 et forslag til endringer for undervisningskvoter på høring.

NFD vil på SRY møtet orientere om undervisningskvoter for lærlinger i fiskerisektoren.

Forslag til vedtak

Informasjonen tas til orientering

SRY-møte 7 2014

Dato: 04.12.2014
Sted: Hotel Clarion Royal Christiania, Oslo

SRY – Diskusjonssak	Fram i lyset- En kartlegging av kompetansen til yrkesfaglærere fra NTNU/ HiOA
Dokument	Til orientering og diskusjon
Innstilling	Informasjonen tas til orientering
Vedlegg	Rapport- Fram i lyset

Bakgrunn for saken

Prosjektgruppen bak rapporten «Fram i lyset» vil i SRY-møtet torsdag 4. desember presentere sentrale funn og forslag de har gitt Kunnskapsdepartementet, gruppens oppdragsgiver, våren 2014. Prosjektgruppen har klare forslag til hva som kan gjøres for å styrke rekrutteringen til yrkesfaglærerutdanningen.

Særlig viktig er følgende forslag:

1. Yrkesfaglærerstudenter får et årlig stipend på 100.000 kroner.
2. De som alt er tilsatt som yrkesfaglærer i videregående skole uten å fylle kravene, skal komme inn under den stipendordningen som nå er innført for matematikklærere som tar videreutdanning.

Etter prosjektgruppens mening haster det med å få gjennomført disse tiltakene. Det betyr også at det bør settes av penger i statsbudsjettet. Prosjektgruppen vil presentere et konkret forslag der de ber SRY drøfte en innføring av stipendordning for yrkesfaglærere. I presentasjonen vil prosjektgruppen belyse hvorfor dette er et viktig tiltak for å få utdannet flere yrkesfaglærere, spesielt innen de tekniske fagområdene.

Rapporten «Fram i lyset» avdekker mangelfull formell lærerkompetanse

Rapporten «Fram i lyset» viser at minst 1000 personer arbeider som yrkesfaglærere uten å fylle kravene. Høyest var andelen av lærere uten formell lærerkompetanse i bygg- og anleggsteknikk (23 %), i teknikk og industriell produksjon (21 %) og i elektrofag (18 %). Resultatene er oppsummert i rapporten (vedlegg). Sett i lys av Yrkesfagløftet og Lærerløftet mener prosjektgruppen at det er oppsiktsvekkende at rapporten ikke er blitt en viktig del av den utdanningspolitiske debatten.

Gruppen savner et større fokus og politisk debatt på yrkesfag generelt, om hvordan vi skal møte behovet for fagarbeidere og hvem som skal sørge for at de får en god opplæring i skole og bedrift. Forskning (SSB) har gitt tydelige signaler for behovet for flere fagarbeidere i årene som kommer, i neste omgang vil det også øke behovet for instruktører, faglige ledere og yrkesfaglærere.

For å få dekket behovet for yrkesfaglærere, særlig innen bygg- og anleggsteknikk, elektrofag og teknikk og industriell produksjon, er det behov for en kraftig økning i rekrutteringen av fagarbeidere til begge de to utdanningsveiene som nå fører fram til yrkesfaglærerkompetanse,

praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag (PPU-y) og treårig yrkesfaglærerutdanning (YFL). De to utdanningsretningene har felles interesse av at det innføres gode studiefinansieringsordninger som bidrar til økt søkning fra fagarbeidere.

Prosjektgruppen foreslår at det innføres:

1. En egen stipendordning for yrkesfaglærerstudenter: 100 000 kr per studieår / 60 studiepoeng (YFL- PPU-y)
2. En grunnutdanningspakke for yrkesfaglærere som ikke fyller kravene for fast tilsetting. Yrkesfaglærere med fagarbeiderbakgrunn gis mulighet til å søke om midler/tid til yrkesfaglærerutdanning innenfor rammen av Kompetanse for kvalitet. Stipendordning tilsvarende videreutdannings-stipendet for realfagslærere (100.000 i stipend per 30 studiepoeng – dvs. 200.000 per år på YFL / 60 sp). Gjelder for fagarbeidere i både PPU-y og YFL.

Prosjektgruppen ønsker at SRY drøfter med bakgrunn i rapporten Fram i lyset og diskuterer prosjektgruppens forslag til tiltak.

Forslag til vedtak

Informasjonen tas til orientering